Region Stockholm

Kulturförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-05-25

Diarienummer:
KN 2022/549

Handläggare:
Ann Larsson

Ledamöter utsedda av Region Stockholm i styrelser bland aktörer som erhåller kulturstöd - del 1 uppdrag Översyn av konstnärlig frihet

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige gav i budget för 2022 (RS 2020/0775) Kulturnämnden i uppdrag att göra en översyn och kartläggning av hur den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd bäst värnas i Region Stockholms stödgivning till kulturlivet. I Kulturnämndens verksamhetsplan för 2022 (KN 2021/1251) omhändertas uppdraget.

Förvaltningen har upprättat en projektplan för arbetet och en första del av arbetet omfattar att kartlägga utnämningar av styrelseledamöter som Region Stockholm idag utser bland kulturaktörer som erhåller kulturstöd.

I föreliggande ärende föreslås Kulturnämnden föreslå Regionfullmäktige förändring av tillsättning av ledamöter i styrelser för aktörer som erhåller kulturstöd samt vid behov föreslå förändringar för att stärka den konstnärliga friheten.

Beslutsunderlag

Föreliggande tjänsteutlåtande 2022/549

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar följande.

1. Att ställa sig bakom tjänstutlåtandets slutsatser och översända detsamma till Regionstyrelsen att beakta i den fortsatta beredningen

Kulturförvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

I uppdraget att göra en översyn av hur den konstnärliga friheten och principen om armslängds avstånd upprätthålls görs en översyn av ledamöter utsedda av Region Stockholm i styrelser som erhåller verksamhetsstöd efter beslut av Kulturnämnden.

Nämnden föreslås ta ställning för att ledamöter inte längre ska utses av Region Stockholm till styrelser som erhåller stöd inom ramen för kulturstöd i form av Verksamhetsstöd.

Bilagor:

Nämnden föreslås dock fortsatt förorda att Region Stockholm utser ledamöter till Stiftelsen Konserthusets styrelse. Stiftelsen erhåller stöd såsom institution enligt avtal med Region Stockholm och därmed inte stöd inom ramen för Verksamhetsstöd. Enligt stiftelsestadgarna ska Region Stockholm utse ordförande samt därutöver 5 ledamöter. Nämnden föreslås förorda att ledamöter som utses fortsatt ska inkludera icke-politiskt representation. Förtroendevald ledamot i kulturnämnden bör inte utses till ledamot i stiftelsens styrelse.

Styrelsefrågan för Stockholms läns museum är av speciell temporär natur givet verksamhetsövergången till nämndens förvaltning och har därför lämnats utanför denna redovisning.

Bakgrund
Ett stort antal kulturinstitutioner/aktörer i Sverige ägs av kommuner och regioner och drivs i olika former såsom bolag, stiftelser, kommunförbund eller ideella föreningar. Om kommunen eller regionen är ensam ägare eller stiftare ska även fullmäktige utse ledamöter.

Under de senaste åren har relationen mellan politiska organs beslutsbefogenheter, även enskilda förtroendevalda politikers roll i styrelser, i kulturinstitutioner med offentliga huvudmän synats och även ifrågasatts. Myndigheten för Kulturanalys publicerade 2021-06-10 rapporten *Så fri är konsten – Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten*. Rapporten som svarade mot ett regeringsuppdrag pekade på vikten av att återigen aktualisera frågan om statlig styrning av kultursektorn men omfattade även i delar den regionala sektorn. I sina rekommendationer menar myndigheten att regioner bör se över möjligheterna att i större utsträckning inkludera icke-politisk representation i regionala och kommunala kulturinstitutioners styrelser.[1]

Inom kulturområdet äger Region Stockholm ett bolag, Film Stockholm AB i nära samarbete med Stockholm Stad. Bolaget är en del av koncernbolaget LISAB. Regionfullmäktige utser ledamöter samt beslutar om ägardirektiv. Ordförande samt de fyra ledamöterna är samtliga sakkunniga, inte politiskt förtroendevalda.

Region Stockholm är huvudman för Stockholms Konserthusstiftelse i form av ensamfinansiär och huvudman i och med att man utser majoriteten av

[1] Rapport 2021:1, Myndigheten för Kulturanalys 2021.

styrelseledamöter, däremot äger stiftelsen sin egen verksamhet samt fastigheten. Enligt stiftelsen stadgar, senast ändrade 2016-05-23, ska Region Stockholm (dåvarande Stockholm läns landsting) utse styrelseordförande samt ytterligare fyra av totalt åtta ledamöter, förutom ordförande. Samtliga ska utses för fyra verksamhetsår och två ledamöter ska ha erfarenhet av finans- och affärsvärlden.

Kulturnämnden beslutar årligen om verksamhetsstöd till cirka 90 kulturaktörer efter beredning av förvaltningen, vilken inkluderar en kvalitativ bedömning av den rådgivande referensgruppen. Bland dessa aktörer finns tre aktörer där Region Stockholm även utser ledamöter till respektive styrelse som äger och driver verksamheten. Därutöver utses två adjungerade tjänstemän.

Verksamheterna är följande:

- Stockholms läns hemslöjdsförening, ideell förening. Regionen utser två ledamöter.
- Mångkulturellt centrum, kommunal stiftelse. Region utser en ordinarie ledamot samt en ersättare.
- Stockholms läns Bildningsförbund. Regionen utser en styrelseledamot samt en adjungerad ledamot från Regionbiblioteket Stockholm.
- Föreningsarkiven i Stockholms län. Regionen äger rätt att utse en adjungerad ledamot.

Överväganden

Kulturförvaltningens bedömning är att ledamöter i Film Stockholm AB utses på ett sådant sätt att den konstnärliga frihet och armslängds avståndsprincipen kan anses vara upprätthållen då samtliga ledamöter är icke-politiska.

Bedömningen är att armslängds avståndprincipen i huvudsak upprätthålls i förhållande till hur ledamöter utses till Konserthusstiftelsen. Principen skulle dock i högre grad upprätthållas om fler ledamöter som utsågs var icke-politiska. Politiskt förtroendevalda ledamöter av Region Stockholm ska inte samtidigt inneha uppdrag i kulturnämnden. En regel bör även tillföras att en ledamot under sin mandatperiod om fyra år måste avgå om den utses till ledamot i kulturnämnden.

Kulturförvaltningens bedömning är att Region Stockholm inte bör utse ledamöter i styrelser för aktörer som erhåller kulturstöd i form av verksamhetsstöd, oaktat om det är förtroendevalda politiker eller utomstående

sakkunniga. Förhållandet mellan Region Stockholm och stödmottagaren bör vara likvärdigt för samtliga mottagare av verksamhetsstöd. Att utse ledamot innebär att ha en representant i en ägarstyrelse och därmed en avgörande roll i verksamheten, tillika ansvar för verksamheten. Kulturnämnden och dess förvaltnings roll bör vara tydlig och enbart som stödgivare och därmed även som kontrollant av att verksamhet genomförts och att medlen redovisas korrekt. Otydligheten i vilken roll som ordinarie ledamöter utsedda av Regionen har i dessa styrelser har även påpekats ifrån en aktör. Den nuvarande relationen kan även anses strida mot principen om armslängds avstånd.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Expediering

Registratur, regionstyrelsen.

Eva Bergquist
Förvaltningschef

Catharina Fogelström
Avdelningschef